

REDACTIA

Arad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
N-rii de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
străinătate pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napotiază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
și timbru de 60 bani de
fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Serisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Chestiunea națională.

I

Chestiunea națională, atât de viu agitată și discutată mai anii trecuți — putem zice — în întreaga Europă, astăzi nu mai este la ordinea zilei nici în regatul României și cu atât mai puțin în alte state. În statul ungar abea se pomeneste, rar de tot, în Dietă. Ea a dispărut de pretutindenea. Nimeni, nici bărbat de stat, nici oamenii politici, nici presa, nici opiniunea publică nu se mai ocupă de ea, ca și când n'ar fi existat nici-odată.

Cari sunt cauzele, că o chestiune atât de importantă, fără să fie aflat o soluțiune oarecare, a dispărut, așa zicând, dintr'odată?

Este datorința noastră a tuturor, dar mai ales a acelor dintre noi, cari am stat în mijlocul luptelor politice, să căutăm a ne da seamă despre această potigheală a mișcării naționale, și să precisăm cauzele ei. Numai această scrutare după adevărul istoric ne va pune în pozițiune a cunoaște și a înlătura piedecile, cari astăzi ne țin în loc și ne fac pe noi, Românii din statul ungar, să stăm de un șir de ani ca impietriți. N'avem să așoptăm dela nimeni scapare, decât tot dela noi înșine. Dacă vom ști să înlăturăm acele piedeci și vom susținea și apăra cauza noastră ca odinioară, vom regăsi earăși pe spriginitorii și amicii noștri; dacă însă ne vom învârti numai în giurul unor certe seci și vom pierde din vedere scopul principal al luptelor noastre, vom rămânea nebăgați în seamă și uitați.

Astăzi putem vorbi mai liber, mai negenați, mai fără teamă despre cele petrecute dela 1893 încoace, decând chestiunea națională a luat la noi acasă drumul coborâtului. Astăzi pasiunile s'au calmat și am trecut deja peste toate relele, de cari ne putem teme. Campania începută la 1884 prin întemeierea „Tribunei“ poate fi considerată ca ajunsă la un punct de repaus și cercetările noastre asupra trecutului mai recent nu pot lăsa afacerile noastre politice decât în bine.

Rata mai presus de orice în punctul de culminațiune noastre națională a fost conferința cea mare dela 12/24 Iulie 1893. S'a ajuns în acel moment punctul de culminațiune al mișcării, fiindcă dela acea dată încoace nu mai regăsim nici-odată exprimată cu un așa mare accent unitatea de vederi între conducători, și nu mai vedem altădată legăturile între masele poporului și conducătorii atât de strinse ca atunci. În afară de formele exterioare, prin care s'a distins acea adunare românească memorabilă — un număr foarte mare de participanți, prezența reprezentanților naționalităților aliate, oaspeții din regatul României, mare însuflețire — toți eram atunci un gând și o simțire, ca nici-odată de atunci încoace.

Trebuia să intre în calculul tuturor oamenilor pricepuți, că după zilele de înălțare, că după o mare încordare a puterilor, va veni fatal o coborire, o reacțiune. Căci este contrar firei lumesti ca sușul să nu aibă coboriri, și că după zile senine să nu urmeze zile cu ploaie.

Comitetul partidului, în ale cărui mâni se concentrau toate firele mișcării naționale, trebuia de la pozițiunea sa ridicată, să vadă și să prevadă toate câte se puteau întâmpla. El avea datorința să cumpenească acum, după 21 Iulie 1893, mai mult de cât ori când, hotărârile sale. Situațiunea era fără îndoială foarte grea. Dar' aceasta este o cauză mai mult pentru comitet a procede cu precauțiune și a chibși bine măsurile ce trebuiau luate.

Guvernul și-a dat și el foarte bine seamă de importanța momentului. Doi ani de zile trăgănașe cu instrucțiunile judecătorești și el se arătase nehotărât dacă trebuie să dea sau să nu dea în judecată pe luptătorii români mai marcanți. Îndată însă după adunarea de la 1893 el a luat o hotărâre: procurorii primesc ordine severe și se începe șirul proceselor politice mari în contra Românilor.

În grabă și fără veste se pune termen de judecată pentru procesul Replicer, se deschide procesul contra întreg personalului „Tribunei“ și se anunță ca singur procesul Memorandumului. Aurel Popovici este arestat și în urmă condamnat la patru ani închisoare.

Toate aceste s'au petrecut în timp de 4—5 săptămâni.

Mai pute sta cineva la îndoială despre intențiunile guvernului în urma acestor măsuri provocatoare? Dacă guvernul ar fi fost condus de motive patriotice, sigur n'ar fi căutat să escize și mai tare spiritele agitate, ci din contră. s'ar fi străduit să calmeze iritațiunile. Sau dacă din punct de vedere al statului maghiar ar fi socotit de necesară o pedepsire exemplară, era de ajuns un singur proces contra două sau trei persoane, considerate ca căpeteniile mișcării. Dar procese contra studenților, procese contra redactorilor, procese contra 25 membrii ai comitetului dirigent al unui mare partid — toate de odată, și pe deasupra, în același timp, arestarea unui acuzat, care se afla tocmai în drum spre tribunal, și apoi sentența draconică pentru o publicațiune polemică a studenților, ce puteau să însemne toate aceste măsuri altceva, decât că guvernul împingea pe Români la pași nesocotiți?

La Budapesta se credea, fără îndoială, că mișcarea națională română n'ar pute fi compromisă mai tare înaintea Imperatului și înaintea întregii Europe, decât în cazul, când ea ar exceda în turburări de fapt, cari ar fi trebuit potolite și supimate de guvern prin foc și sabie. Și cine n'ar afla întemeiate aceste vederi?

Așa era situațiunea înaintea procesului Memorandumului.

Eugen Brote.

Episcopul Popea și Liga română patriotică, — sub acest titlu „Egyetértés“ (de la 23 c.) scrie la loc de frunte următoarele:

„Nestorul clerului român, Popea, episcopul Caransebesului, care și până acum i-a învățat pe Români la iubire frățească și conform percepțelor evanghelice, i-a îndemnat la muncă solidară, a devenit acum propagator al prieteniei maghiaro-române. A adunat în giuru-l, la un prânz, elita societății române și maghiare și într'o vorbire a zis: „Beau pentru înflorirea iubitei noastre patrii comune și pentru înțelegerea și solidaritatea poporului român și maghiar“. Cuvintelor acestora a răspuns Bősz Hedvig, în limba română: . . .

Reproducem cele de mai sus numai pentru a dovedi, cât de puțin sunt orientați în afacerile naționale cei ce fac opinia publică maghiară. . .

Dar' ce lucru extraordinar este că Venerabilul prelat român dorește înflorirea patriei noastre comune? . . . Intotdeauna P. S. Sa a fost pe cât de mare naționalist, pe atât și de sincer patriot. . . Șovinistii însă înainte vreme nu admiteau că aceste două sentimente pot să încap în același suflet românesc, ci atribuiu bărbatilor noștri distincți fel de fel de gânduri perverse.

Și când n'a propovăduit P. S. Sa înțelegerea între popoarele din patrie? Ca depositar al politicei marlei Șaguna, episcopul Popea desigur nu a fost și nu putea fi decât propovăduitor și al înțelegerii între aceste două neamuri încungiurate din toate părțile de același dușman și prin urmare avisate unul la altul.

Vorba e numai, ca Ungurii să înțeleagă și să admită odată și bazele pe cari se poate ajunge la înțelegere. . .

Înțeleptul episcop, primul președinte al partidului național, chiar astă-vară, aici în Arad, arătase Ungurilor chipul de rezolvare a chestiei naționalităților.

„Pactările“ dela Arad, — eată ce-i preocupă pe cei din giurul lui „Magyar Szó“, organul lui Bánffy, care ține să dea pe fiecare zi cititorilor săi câte o — gogoasă!

Astfel și în numărul de ieri alermasă pe șovinistii asupra pactului dintre Episcopul Goldiș și protosincelul Mangra, pact, în virtutea căruia Ciorogariu va trebui să fie numit secretar episcopesc, și Russu Șirianu — referent școlar, ear' ti ografia noastră va fusiona cu cea diecesană!

Cine cunoaște relațiunile bisericei române, desigur nu vorbește astfel. Vorba e, că — și minciuna e vorbă, ear' fiindcă adevărul, așa se vede, ocolește redacțiunea ziarului Bánffyán, el scrie alandala.

„Mangra, Ciorogariu și Russu Șirianu, dăția să fie oamenii cari să alcătuiască liga română patriotică?“ — se întreabă Magyar Szó, și lui Ciorogariu îi impută că în congregație a vorbit contra școlilor de stat, ear' lui Russu Șirianu că foaia ce conduce a fost osândită de două-ori pentru agitație, că ține cu Lucaciu și „nici odată nu scrie despre statul ungar decât Ungari jidovită, ear' despre presa maghiară presă jidano-maghiară. . . Ziarul acesta scrie atât de tur-

bat, că articolele „Tribunei“ dela Sibiu sunt cu adevărat obiective pe lângă scrisul „Tribunei Poporului“ . . .

Așa z ce Bánffy.

Desigur, pe amicii noștri nu-i faptul, că Bánffy îi ceartă. Socotim în parte și supărătoare protecția ce ziar acordă dlui archimandrit Hamsea, du-l într'atâta în apărare, că osândind episcopul Goldiș, pentru-că plecând de la loco-fiitor îl lasă totdeauna pe Mangra, ear nu pe Hamsea!

De unde atâta dragoste pentru dl Hamsea și atâta necaz asupra episcopului Goldiș și a celor ce cu credință servesc bisericei lor naționale?

Afacerea școalelor din Brașov.

I

Soluțiunea ce s'a dat chestiunii rentei școalelor din Brașov, constată „Constituționalul“ din București, „e primită — mirabile dictu — cu același entuziasm la Budapesta ca și la București, la Brașov ca și la Budapesta“.

În adevăr, începutul noului secol ne-a surprins cu nemaî pomenitul fenomen, de care se miră confratele bucureștean: Camera din Budapesta a aplaudat cu frenesie declarațiunile primului-ministru Szóll, prin care a răspuns la interpelațiunea lui Komjathy, și prin care a asigurat tabăra șovinistilor maghiari, că în pomenita soluție „legea ungurească este respectată cu cea mai mare scrupulositate, interesul ideii de stat maghiar și dignitatea statului unguresc sunt garantate“.

În consecuență, întreagă presa maghiară, de toate colorile politice, s'a declarat mai mult sau mai puțin mulțumită cu arangementul făcut, afară doar de paraponisiții baronului Bánffy, cari se încearcă a scoate ceva capital politic din afacere, atacând guvernul că nu a fost destul de național, adecă destul de șovinist, când s'a învoit ca școalele române din Brașov să-și primească renta de la statul român, fie și în condițiunile, pe cari le cunoaștem.

La București, soluțiunea convenită între cele două guverne, a fost prăznuită ca un mare succes al actualului guvern conservator, și în special a fostului ministru de culte. Presa conservatoare, în mulțumirea ei a mers cu expansiunea așa de departe, în cât „Epoca“ s'a văzut îndemnată a constata, în serios, nu în glumă, că prin transacțiunea încheiată între guvernul românesc și cel unguresc s'a rezolvat nu numai chestiunea rentei școalelor din Brașov, ci chiar chestiunea națională însăși! . . .

În același timp o delegațiune a Transilvănenilor aflători în România, sau mai apriat: un număr oare-care de profesioniști din București, de origini silvană, s'au simțit datorți a se presepe persoană la dl ministru Ionescu, pentru felicitare și a mulțumiri de succesul raportat în folosul culturii române în Transilvania! Pe de altă parte al ministru de culte al României, dl Dr. a trebuit să intervină printr'o ordine circulară adresată direcțiunilor școlare din toată țara, și publicată în foile guvernamentale din București, ca să oprească în marginile cuvenite entuziasmul celor didactic, care se pregătea a inunda cu numeroase adrese de felicitare și mulțumire pe ministrul triumfător.

În parlamentul României soluțiunea afacerii asămenea a fost sârbătorită ca un mare succes pe care pentru a-l scoate în relief, și-a pus la dispozițiunea guvernului toată brilianta sa oratorie mai ales dl Barbu Ștefănescu Delavrancea.

În sfârșit aici la noi în țară, și în special la Brașov și la Sibiu, tot asemenea numai glasuri de mulțumire și de recunoștință au resunat. Un membru al eforiei școlare de la Brașov, intervievat de con-

frații de la „România Jună”, le-a declarat că chestiunea rentei „s'a rezolvit așa cum doreau ei (adecă eforia), și că au convingerea că așa cum s'a rezolvit, renta este asigurată pe vecie, și guvernul unguresc n'are să o poată tăia nici odată”.

Același lucru îl constată și organul Mitropoliei din Sibiu, „Telegraful Român”, și înă cu o fenomenală profuziune de slugărnice. Să ni-se erte acest aspru cuvânt, a cărui îndreptățire sperăm însă a o dovedi în cursul acestor articole. Aici înregistram numai că și acest confrate constată (vezi Nr. 9 a c) că soluțiunea dată afacerii școlilor din Brașov este cu desăvârșire înformă cu dorințele bisericii ort. rom. în general, și a bisericii S-tului Nicolae din Brașov în special; că chiar biserica a propus acest mod de soluțiune; că prin urmare el, expresiunea publicistică a bisericii, urmărește atât guvernului român cât și al unguresc pentru sollicitudinea ce au avut față de interesele bisericii în același timp asigură pe credincioșii acesteia, că soluțiunea mai bună nici că se putea, căci unde ar putea fi mai siguri ba i bisericii S-tului Nicolae din Brașov, de cât în casa centrală de la Budapesta?

Di Partenie Cosma, stălpul răposatului metropolit Miron în biserica ort.-rom. și stăzi încă o persoană marcantă în biserică, s'a văzut îndemnat a-și da și D-sa părerea despre soluțiunea ce ne preocupă. Ei bine, deși cu unele rezerve foarte serioase, cu care ne vom ocupa mai în urmă, totuși și dl Cosma constată, că această soluție „în situațiunea de astăzi este un mare succes, din care partea leului se cuvine guvernului Românii”.

Di Dr. Rațu altcum Român unit și cu totul incompetent în afacerile bisericii ortodoxe române, însă numit și astăzi, în unele cercuri „venerabilul president al partidului național”, a fost pus în fine și D-sa să-și pună părerea în chestiunea școlilor de la Brașov.

Am văzut cum a spus-o: Are și D-sa unele rezerve, ca și dl Partenie Cosma, însă mai blâjin de cât acesta, le formulează în niște cuvinte foarte inofensive. „Firește, recunoaște D-sa, capitalul trebuia dat de-adeptul proprietarului, bisericii autonome. Dar în situațiunea noastră de astăzi, lipsită de drepturi și între impregiurările date, carii ni-au scos din cadrul legilor pozitive, o soluțiune mai potrivită nu se putea da chestiei și eu nici nu-mi pot închipui alta mai bună”.

Mai mult de cât soluția însuși îl încântă însă pe dl Dr. Ioan Rațu „amănuntele stabilite între guvernul român și cel maghiar” și îl face să admire „tactul și înțelepciunea guvernului român, cu deosebire a dlor miniștri de la culte și de la externe, cu care au putut obține un rezultat atât de splendid, față de puternicul curent șovinist din patria noastră”.

Vom trage mai pe urmă concluziunile firești din declarațiunea d-lui Dr. Rațu, ca și din celelalte de felul ei. Până atunci rugăm pe cititori să nu se oprească asu-

pra contrazicerii că deși soluțiunea însuși, chiar după mărturisirea d-lui Dr. Rațu, este numai relativ bună, totuși d-sa vorbește de rezultat atât de splendid; ni l-a supra impregiurării, că deși din negocierile urmate între actualul guvern român și cel unguresc, publicului nu-i este absolut nimic cunoscut, totuși, d-sa aduce omagii tactului și înțelepciunii celor doi miniștri români.

Pe rând se vor lămuri ele toate.

În sfârșit ajunge să amintim că în felul d-lui Dr. Rațu s'a pronunțat, firește, și foile de aici din patrie, care îl prezintă pe d-sa, sau se „inspiră” din unele știri, voare ca și d-sa, și tot asemenea și alți câș-va particulari mai mult sau mai puțin lusemnați.

Pe toată linia, va să zică, aceeași mulțumire, acel ași sentimente de recunoștință față cu cel ce au contribuit la „fericita soluțiune”.

Lucrul acesta ar trebui să ne bucore, dacă... dacă n'ar fi la mijloc o mulțime de considerațiuni, de care omul independent și nepreocupat nu se poate debarasa.

Prima considerațiune, și cea de căpetenie este, că cunosătorul serios al raporturilor din Ungaria, nu poate cuprinde cu gândul, că ar fi posibil ca unul și același lucru să mulțumească și pe șovinii, și „ideile de stat maghiar”, și interesele naționale românești în general”.

Trebuie dar să cercetăm mai cu deamăruntul care este adevărul; ce rost are soluția ce s'a dat chestiunii școlilor din Brașov; care este rostul mulțumirii ce am văzut că s'a manifestat în atâtea cercuri românești de dincoace și dincolo de Carpați; cine este biruitul, cine este birăitorul; în fine ce atitudine ni se impune nouă Românilor din statul ungar în fața faptelor complinite înaintea cărora ne vedem puși?

O vom face în articolii următori.

Din Dietă.

— Sedința dela 23 Februarie. —

Întreaga sedință a fost ocupată cu chestia teatrului maghiar. Sunt atâtea flămânzi și între reprezentanții Taliei maghiare, că dacă nu li-ar veni statul în ajutor, — teatrul maghiar n'ar pute face nici un pas înainte. Fiind încă vorba tot de bugetul ministerului de interne, în această sedință au cerut mai mult sprigin din partea statului oratorii Szöls Pál Major Ferencz, Asboth János și Herzog Ferencz, cari au arătat tot odată și nevoile și scăderile teatrului maghiar. Li-a răspuns pe rând ministrul president Széll și li-a molcomit pe toți.

Chestiunea lanca și tinerimea maghiară.

Cluj, 21 Febr. 1900.

Ascultătorii dela facultatea de farmacie de aici, scandalosii demonstrații în contra colegului lor român Iuliu Codarcea, s'au pus în grevă. Așa ne spune „Ujság”-ul lor. Ei au luat hotărîrea să nu mai meargă la prelegeri, până ce naționalistul român nu va fi regulamentat și pedepsit. Se vede, că profesorii și autoritatea superioară universitară li-au dat peste nas „păticiușilor”, cari au necinstit pe *alma mater* prin purtarea lor nedeamnă. Ei vreau deci să-și arete acum arama în contra universității însuși, care nu vrea să protejeze pe cei setoși de scandale. Este la tot căsul caraghios, că tocmai „păticiușii” sunt de astă dată purtătorii steagului național al tinerimei maghiare. Ar fi și mai caraghios, dacă exemplul dat de ei l'ar imita „colegii” maghiari și dela celelalte facultăți, dacă întreaga tinerime jidană-maghiară s'ar pune în grevă. Ar rămâne în chipul acesta universitatea numai cu ascultătorii Români, Sași și Slovaci. — Probabil însă, că greviștii vor rămâne buzași. Căci sunt și între Unguri oameni cu minte, și în deosebi profesorii și senatul universitar vor judeca cu satisfacție părint ască protestul plin de demnitate al tinerimei române. Nu regulamentează, ei laudă și onoare se cuvine unei tinerimi, care astfel glăsuște: „Nu e de demnitatea noastră, nici a secolului, ce apune, a ne lua satisfacție prin spargeri, devastari și amenințarea siguranței publice: în tinerimea universitară română nu bate sânge de ban ift. Cu armele p obate ale științei istorice respingem și resfrângem josnicul atac îndreptat contra caracterului nepătat al lui Avram Iancu, mândria noastră națională.” *Alma mater* poate fi mândră de astfel de fi devotați ai săi.

Dar *mater alma* trebuie să-și plece capul de rușine și de întristare, când o gloată de *zurbagii* îndrăznește a-și chema dulcele ei nume. În zilele trecute „colegii” maghiari au înținat să ne convingă din nou, care este terenul cel mai acomodat, unde rassa arpadiană a fost și este superioară. S'a întemplat anume, ca vre-o 30 de

studenți români să fie înruiți masă colegială într'unul din cele restaurante ale Clujului. Manifestațiune modestă, deamă, pentru cei trei colegi, cari tocmai întorseseră dela Baia-de-Criș, diți în procesul cuunnei delamântul lui Iancu.

S'a întemplat, ca în aceeași la o masă vecină să-și plece și chefuească și patru juriști maghiari, pare-că anume veniți cu dul să provoace scandal. În și lărmitorii din fire, când ajung în stadiul de turmentație, ei de atât de cutezători, încât încep să manifesteze ura „colegială” și gerea de sticle și de pahare. Norocul lor nobleța și demnitate scută a Românului, norocul ritul cavaleresc al lui Iancu, ce deauna însoțește și însuflețește Român—căci, zău, cu putere țară meritau să fie zdrobiți.

Când văzură scârba și di cu care au fost tractați, se ră și ei de purtarea lor scandalosă. Căpura pe altă coardă să re cavalerismul lor compromisat, dar... A doua zi aveau să de mă de fapta lor nesocotită. cu unul... piept la piept pe de onoare. Di stud. jur. Ioan a cerut și a primit în numele mânilor această singură satisfacție cavalerescă.

Ear când în urma celor culate, ziarul „Ujság” a publicat notiță ofensătoare pentru Giurgiu a cerut și dela redacției foi satisfacție cu arma. În sta „curajosul” redactor publică mătoreia nostimă declarațiune: cu ocaziunea unei arangiate universitarii români în restaurantul demonstrațiunile și vorbiturile ideii de stat maghiar coreșpunde deplin adevărului, dar, precum ulterior informați, Ioan G—u ni nici o parte la acelea, și con de vorbe întemplat nu stă în leg cu demonstrațiunile. Curios Ungurul, când li stringi cu aplicat să-ți dea chiar și un stimoniu de patriotism.

Intr'aceea adversarii noi încearcă norocul pe alte căi, esc mijloace noue, dar tot nedemne, pentru-ca să ne o

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI”

EA SCRIE.

Din limba germană după Max de Weissenthurn, trad. de: Iuliana Nasticleu.

(Urmare.)

„D-ta, dle doctor, poți ușor vorbi, și răspunse Helena cu amar, dacă sunt însă avisată a-mi câștiga pâinea de toate zilele, nu am dreptul să aleg, ci sunt silită a face frumuseț toate ce le pretinde aceea, care-mi dă hrană, adăpost și toate cele de lipsă pentru existență!”

„Doară nu vrei să zici că contesa, așa de tirană, să facă asupra D-tale preiune morală?” întrebă el mirat.

„Eu nu vreau să zic alta nimic, decât că sunt o ființă, care servește; prin urmare se poate aștepta de la mine, ca pentru plata ce o primesc, să împlinesc oate ce se pretind de la mine!”

„Dacă contesa își arogă în privința aceasta prea mult drept, — pentru ce nu o părăsești? pentru ce nu-ți cauți existența într'un cerc mai aman?”

„Eu sunt fericită de a fi împărțită de o educațiune bună; am învățat adevă, din multe câte ceva, dar nimic cu temei; acest blăstăm ce zace asupra mea, mă silește a-mi căuta refugiu în cerc mai aristocratic, pentru că numai aici este mai căutat și mai bine plătit gradul culturai

ce-l represent eu. Dacă aș și căuta alt loc, aș schimba numai impregiurările din afară, în realitate sunt toți și toate câte aparțin acestei caste una și aceeași; n'ai făcut D-ta încă această experiență, dle doctor? atunci — te învidiez!”

Henric se gândia foarte mult la cuvintele acestea și cu cât mai mult judeca asupra lor, cu atât devenia mai tare în convingerea, că se face o mare nedreptate cu sormană față; el s'a hotărât a o elibera din starea aceasta; și-a format deja și un plan, pe care însă nu voia să-l dea pe față, pentru-că era bărbat destul, ca să nu spuna cuvinte pe cari nu le-a judecat destul.

Deocamdată se hotărî, că la prima ocaziune va spune contesei de Brügg, că el ține mai consult, ca ea să iasă de sub pseudonim și să pășească pe față în afacerile ei cu redacțiunile și cu redactorii; să nu se folosească de altă persoană, fie aceea cât de înțeleaptă.

Contesa Iela îl ascultă cu paciență, apoi zise rîzînd, că nimeni nu silește pe d-șoara Helena de a rămâne la dînsa, și că li stă în liberă voie a-și căuta alt loc, dacă nu-î mai convin condițiunile, în cari se află la dînsa.

„D-ta nu iai în considerare, că d-șoara Helena și-a dat numele sub care scrii? D-ta privești de naturală impregiurarea

de silești fata a se expune la obiecțiuni neplăcute pentru dînsa, — numai fiind-că ai mândria de a nu-ți duce singură mafa de tîrg? D-ta ca damă nobilă știi să-ți păstrezi numele, ear' cununa de spin și aruncî, fără nici o muștrare de cuget, pe capul fetii din popor care nu are dreptul de a fi mai crutată!”

Cu aceste cuvinte se depărtă Henric de la Werden, fără a mai aștepta vr'un răspuns. El cugeta că a lăsat în urmă-și cea mai mare surprindere, dar' căi rămasă în urma lui, erupseră cu toții într'un ris vesel; el, se înțelege, nu se gândia să încungiure situațiunea neplăcută, în care se afla; vre-o câteva zile nu s'a ivit de fel la casa fratelui sau. Aceste zile, petrecute în singurătate, îl făcură a se decide să-și realizeze dorința cea mai ferbinte. Da — era firmă de cis — ca să ceară mâna Helenei. De la prima vedere s'a amoresat de ea și cu cât se afla mai mult în apropierea ei, cu atât mai mult o iubea; — da, o iubea; — dînsul, bărbatul înaintat în vîrstă, subia pentru prima oară, adevărat și cu înfocare.

Henric era de natură să împlinească îndădă ori ce hotărîre, de aceea și acum, după-ce a devenit în curat cu simțămîntele sale, se hotărî ca numai de cât să-și încerce norocul. Că Helena era fără părinți și neatrănătoare de nime, aceeași o știa deja, ear' că are ceva avere, despre aceasta nu întrebă; deși nu era prea bogat, el totuși avea destul spre a susține

o familie. Cu aceste gânduri plece Bruckenau într'un timp, când știa că se află singură în parcu.

Ajunși a-oro și află și pe singură, și spuse, fără mult învingim iubiura sa sinceră și ferbinte; o că a o fericit pe ea este unica țintă format-o pentru viitor. În fine o dacă voia să-și încredințeze viața mânilor lui, urmându-l ca soție.

Helena la toate acestea îi ră „Vorbeste cu doamna contesă!”

Henric n'a așteptat de la răspuns; îi era nepăcută și îndă împărții simțămîntele cu părinților sau tutorilor și a cere an sancțiunea lor; ear' acum, când era unei fete neatrănătoare de nime, și nească el o asemenea formalitate de a-î fi permis a o stînga la setos de iubire!

„Datorez multe doamnei care nu pot face un pas așa însemnat, primii învoiere ei!” — zise Helena așa de măgulitor, că Henric îi toată răbdarea.

„Dar, scumpă Helenă, spuse puțin că mă iubești!” îi șopti el cându se a o atrage către sine.

„Fi va oare altcum necesar, a trimit la o instanță mai înaltă?” îi ea roșindu se. (Var

In afacerea mult agitata a lui Iancu. Este o apucatura analoaga cu aceea, de care se folosiseră și pe timpul Republicii. Atunci au căutat să corupă și să terorizeze o parte a tinerimii române, ca să desaproabe pe autorii Republicii. Acum, văzând că între studenții noștri nu pot afla suflete venale, s'au hotărât să pună la cale o acțiune a universitarilor renegați sași (?), slovaci (?) și serbi (?) în contra Românilor, cari au ridicat protestul lor față de insulta de la Alba-Iulia. Sub titlul de: *Tinerii de ai naționalităților patriotice* amintitul organ acreditat al studenției maghiare raportează următoarele: „Universitarii de naționalitate săsească și slovacă din Scepuș (Zips) au ținut ieri (20 Februarie) după amiază o adunare numeroasă sub prezidiul lui Hadik Béla, și sub conducerea secretarului Roth József și a notarului Kopsz Géza.

In adunare cu un zel vrednic de recunoștință și-au dat expresiune sentimentului, că ei nu sunt de acord cu atitudinile pornite din chestiuni de naționalitate și cu coloritul nepatriotic, și că față cu ori-ce curent de felul acesta ei vor porni între sine o mișcare patriotică. Cu deosebire o impregiurare i-a determinat la aceasta, anume că universitarii români au prezentat în afacerea Iancu astfel lucrurile, ca și când tinerimea tuturor naționalităților ar cugeta și ar fi în acord cu ei. În contra acestora ei protestează cu toată hotărârea. Pe lângă ei s'au alăturat și tinerii serbi din Torontal, cu cari împreună „la ocaziuni date își vor exprima și își vor valora punctul lor de vedere patriotic“.

E lucru firesc, că nouă nu ne pot face nici cea mai mică îngrijire aceste desperade eforturi. În apăsătoare demonstrațiunile și scandalurile sunt lucruri de o importanță minimală. Le-am relevat cu toate acestea, pentru-că e bine să scoatem totdeauna la iveală deosebirea între noi și ei, între tinerimea noastră însușită pentru ideal și între tinerimea lor stăpânită de brutalitate. Le-am relevat, pentru-că în ele se arată în miniatură caracterul unui neam întreg de oameni, care n'ar trebui să uite nici-odată, că forța brutala totuși va trebui să se plece înaintea culturii, cum au trebuit să îngenunche și hordele maghiare înaintea lui Otto I pe câmpia Lech-ului.

Ear când vedem pe niște renegați pornind mișcări patriotice în poezia noastră, o, atunci ne vine să le luăm aminte tinerilor maghiari de marele renegat Kossuth, în care nația lor atâta încredere a avut și care a pregătit Ungurilor doliul dela Világos.

PRO MEMORIA.

„Di Dr. E. Dalanu, directorul ziarului „Tribuna“, și „Foata Poporului“ se retrage cu zina de azi dela conducerea lor, după ce patra ani impliniți și-a consacrat toate forțele intelectuale, întreaga energie și diligență, numai pentru ridicarea acestor organe“... „Tribuna“, 418 Faur 1900.

Astfel începe comunicatul necrologic al ziarului sibiuan, prin care își anunță trecerea directorului său la bine meritata odihnă a vieții... particulare. De atunci au trecut zile multșoare și, spre mirare, n'am auzit nici un agomot în jurul acestui... eveniment. Nici meetinguri de protestare,

nici telegrame de aderență, nici banchete, nici pomeni,—cu un cuvânt nimic din obiceiurile ceremonii, cu cari se disting bărbaii ce repășesc din viața lor publică.

Ingrată lume! Ingrată opinie publică!

Cu cât război intrase puil Cucului în cuibul căldicel al altora! Cu câtă valvă își trimbitase „Cred-eul meu“ de pe amvonul ridicat de alții! Cu câtă emoție aș pri vit la com-diossele lui declamații și panglicării în timp de patru ani impliniți! Câte nădejdi nu încoltau în pepturile de aramă a dinastiei celor din comitet!

Ce elan, ce însuflețire!...

Și acum îl lăsați să plece, drăguțul, să plece fără podoba și fără alaiu, aplauze și suspine, ca pe un simplu muritor, care implinind zisa Scripturii: nimic a fost și întru nimic s'a întors. De! Sic moritur justus, sic sacri viri sacrificantur... Sic!...

Dar dacă tu, mare și ingrată opinie publică socotind că oamenii providențiali cresc pe garduri, nu ai nici o afecțiune pentru o asemenea pierdere, — dă mi voie mie, singuraticului, să-ți fac datorința de creștin și să scriu câteva sururi de apologie, să fa --cum se zice—funeraliile acei lujă ce pleacă dintre noi. Tu iubitul meu cititor, urmează-mă și nu fi malițios, tu căuta a citi pintre sururi, ci crede în zicala străină: *Homy soit qui mal y pense.*

Vei ști, că Dedu este numele lui. Dedu este epitheton ornans-ul aceluia ce eră a fost și astăzi nu l în redacția „Tribunei“. Dedu este titlul de glorie, ce s'a cucerit prin o muncă titanică. (N'am zis, heronastică, deși aveam precedent!) Dedu este în sfârșit porecla lui schimbată în renume. Acest cuvânt este un fel de enfemism și indică o sintesă de proceduri în el se răsună, ca într'o coajă de nucă, întreaga nelăseamnăte a lungului bărbat.

Cu ivirea acestui tip în ziaristica noastră s'a început un timp de orgii, o adevărată viforință pe plaiurile noastre. Pare că un Ucigă!-toaca întorsese șurubul venturii lor și de unde aceste până atunci suflau numai cămă Pustă, adevă impotriva Ungurilor, ele se deslanțuiră impotriva noastră începură să vijeie nebune și să ne împărășie ca făina orbilor. Dăduse lupul însuși în turma pacnică!

Nu știu cum, dar eu, care știam mai bine ca ori-cine din ea psura este croit acest tip, când l'am văzut jguat în fruntea celor două zăredni Sibiu, mi am adus aminte de povestea cu Tigarul Măria-sa, cu tântălăul care ajunsese împărat și în trei zile reuși-se a pune țara întreagă cu fundu n sus.

Să vedeți de ce!

Tântălăul se puse a degradeze la moment pe toți mai marii țării și porunci a-l decapita chiar, căci stimabilul era o natură foarte veroasă, încât în vis își zicea tot Tepeș Vodă, deși în realitate nu era decât o porodiță de... Daian.

Așa de pildă, în alianță cu ortacul său de arme Dredean, Dedu atentează la cinstea și caracterul (prin urmare și la viața) părintelui Lucacu, cel srbătorit de toată suflarea românească.

Apoi ridică barda în poezia unui lung sireag de bărbați, cari creaseră mărirea neamului. Ci că toți ar fi răi și blăstănați, toți ar fi vnzători de neam... Dar ce dracul! Ați mai auzit, că la vie-un popor num-i căsăul nelăut să represinte cinstea și inima neprihănită?...

Și dacă ne mai reamintim, că a est Dedu a lovit până și în oamoni cel morți, ca de exemplu în meritosul Bechuitz, ne putem lachipui ce ființă sinistră este. Și dacă nu uităm goana fraticidă, pornită în poezia lui Liviu Albini, ne putem convinge ce ființă șacalică este Dedu. Sau, dacă ve mai spun, că acest om s'a bătut jõe până și de sine însuși — când cu apunerea ză zului „Dreptatea“ — puteți vedea, ce ființă cimeă este el. Sau, de lacheiere, dacă ve afirm, că din pricina lui s'au depărtat dela ziare patra redactori, puteți judeca, ce ființă exorabil de respingătoare este.

Acestea pentru ilustrarea sufletului și a inimei acestui om absolut anti-biblic, deși doarme cu biblia la cap ca ori-ce j suit. Și unde mai pui credința rea în ori-ce șir eșit din peana lui; mitocănia limbajului, aroganța rustică și sfruntarea îndrăneapă a adevărului.

Se zice că omul modern e produsul mediului său; dar o minciună această afirmare, căci societatea românească n'a putut produce un asemenea monstru.

Monstru? Da, însă cu raționament, — veți zice. Dacă nu are inimă, are intelect,

căci altfel în cel „patru ani impliniți“ nu ar fi cheltuit „toate for,ele sale intelectuale...“ cum se zice în necrologul citat mai sus.

Apoi imi dați voie să fiu de altă părere. Eu afirm, că n'a cheltuit nici o „forță intelectuală“, căci din capul locului n'a avut de unde. Lasă că faptele lui sunt absolut neinteligente, încât vrând-ne vrând te pun pe gânduri și te silesc să exclami cu Paris Mumuleanu:

„O ce ciudă, cât mă mir
De al lui D du haractir!“

Dar în urma-urmelor ce credeți d-voastre, că ori-ce ziarist trebuie să fie numai decât capitalist intelectual? Nemții nu cred astfel. Ei impart pe ziaristi în „Zeitung schreiber“, „Zeitungschmierer“ și „Tintenschmierer“. Vă invit să resfoiți tot ce-a scris Dedu pentru — (luchipuiți vă ironia!) — pentru ridicarea organelor naționale“, și să mărturișiți înși ve, căreia din cele două din urmă categorii de ziaristi aparține. Arătați-mi un singur crâmpeiu de articol literar sau de altă natură, despre care ați pute afirma: asta e de valoare, asta are să ră mără, asta e o urmă luminoasă în activitatea lui Dedu. O schinție, o singură schinție ve cer!...

A făcut noțiică, — imi veți răspunde. O, dragii mei! Aici imi scot pălăria. Eată o calitate pe care nu i-o pot contesta, căci ar trebui să combat de adreptul pe Aristotel. Acel mare filosof elin ar fi zis, că omul este un animal politic, și vedeți, om este și Dedu. Decât că... este o rezervă. Și între dobitoace sunt diferite specii și — dacă nu mă înșel — aici e pricina și pricina e mare...

Dar să sfârșesc, căci prea se face lungă apologia de lacheiere, iubite cititorule, primește un sfat.

Când vei mai citi în gazetele noastre frase late și goale, ca „dușmanul secular“, „infamul trădător“, „me repugnă“ și alte idiocții, să știi că a înviat Dedu și că earăși vine ciuma peste noi. Ear dacă ve vede: personalități acerbe, rea credință, suspicio nări, insinuări, tendințe de înjosire a persoanelor, urmărirea fraților de un sânge și mistificarea adevărului, — să știi că e școala desastroasă de dăsrămare școala erostratică școala daiianistică, în care virtutea și puterea de muncă e îngheunchiată de minciună și de nepuință. Datorința de Român, iubite cititorule este, să-ți tai haina și să fuži dela această școală sau să își ciomgi și să i bești la mir, căci din poezia sufletul pra da îți va căde scorpiei.

Delamicești

NOUTAȚI

Arad, 24 Februarie 1900.

Di Ioan Beleş, după știrile mai recente ale ziarelor guvernamentale din B. Pestu, va fi desigur numit notar public în Arad. Pe Duminecă foaia oficială „Budapesti Közlöny“ va publica deja decretul de numire.

Un escroch Ovren a tras pe sfoară mai alaltării o mulțime de Români din Arad. S'a prezentat adică la noi sub numele de Livius Lucacu, zicând că ar fi înrudit cu dl Dr. V. Lucacu. Cereea ajutor pentru a merge la studii în Germania. Se înțelege, au dat toți, la căți s'a adresat crezându l fie-care cu atât mai ales, cu cât în capul listei de colectare figura P. S. Sa Episcopul Dr. D. Radu cu 50 coroane și cu cât și dela comitetul parochial din Deva avea recomandăție. A și colectat prin Orăștie și Lipova, înainte d'a ajunge la Arad Ovrenul însă tot neșafios: nu s'a mulțumit că a escrochat pe toți inteligenții, ci s'a dus la poliție să ceară adresa și a meseriașilor și a comercianților. Di Băbescu însă, funcționar la poliție, îndată a fost în clar că are a face cu un om în nereglă cu hărțile. L'a dat deci pe mâna dlui Green, vice-căpitan, care l'a luat la interogaor și repede l'a descoperit că Livius al nostru nu este Lucacu, ci un Ovren, cu numele Herman Nasch, din Kendermezö, în Selagiu. L'a și pus la răcoare, pe 11 zile, pentru folosirea de nume ce nu l aparține și pentru-că a colectat fără permisie. După ce își va fi făcut pedeapsa, va fi dus, per șub, în satul de unde voia să se exileze de bună voie spre — Germania. El e de statură mijlocie, blond, vorbește românește în dialectul selăgenesc. A colectat cu totul vre-o 600 co-

roane. Nu s'au găsit însă la el decât 8 cruceri. Sosise rău îmbrăcat, în niște cizme mari. Se înțolise însă bine aici, cumpărându-și haine bune. Vroia să impună astfel. Noroc că poliția l'a demascăt, că altfel înșela o mulțime de Români.

Asentările în Arad vor începe la 1 Martie și vor dura până la 6 Martie n.

500 muncitorii fără pâine. În comuna Mindszent (comitatul Ciongrad) 500 de muncitori se plâng că mor de foame. N'au pâine, nici de lucru. Prin o hărție în această chestie comitatul Ciongrad adresat la orașul și comitatul Arad aplică el pe unde poate pe acești ne

Un general bur. Din Londra munica știri, că generalul bur (din Oravje), e mandantul oștirii de berley, s'a sinucis zilele trecute glonț de revolver. Când adevă Eng intrat în Kimberley, numitul general mat la un loc pe toți oficerii să zis: „Sunt un om nefericit, că nu mor în luptă. De numele meu e aceea vecnică pată rușinoasă, că e singurul comandant bur, bătut de englezi. Această rușine n'o pot suporta“. După aceste cuvinte generalul a dat poruncă soldaților să se împreune cu oastea lui Cronje, și tocmai la plecarea trupelor, — generalul și-a tras un glonț în cap, rămânând mort pe loc.

Păziți-vă sănătatea! Tuturo r celor ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturavii, durere de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele Kneippiane.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă de la farmacia dlui Dr. Julius Schopper în Oravița (Krasso-Szörény m.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cererea ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

DENTOL

Cea mai bună și mai antiseptică apă pentru gură.

La un păhar de apă ajunge 2 picături.

Prețul unei sticle o coroană se capătă la **Vojtek și Weisz** prăvălie de drugherie și parfumărie în Arad.

ULTIME ȘTIRI.

VIENA, 23 Februarie. Ședința de azi a Reichsrathului a ținut până seara târziu. Când a început să vorbească ministrul de agricultură, se produse un scandal enorm. De pe galeria deputații erau scosi pați și se produsă încăierări încât galeriile au trebuit evacuate cu forța polițială. Se crede că și Körber va fi demisioneze carând.

Răsboiul. Cels din urmă teleg referă la lucruri petrecute Duminecă D'atunci Englezii n'au nici o știr „învingerile lui Robert“, ceea ce face lumca să creadă, că faimosul comand glez n'a putut sfărma oștirea lui Cr

Eată telegramele din urmă:

LONDRA, 23 Februarie. Cror rut un armistițiu de 24 ore, pentru mormenta pe cel căzuți în lupta dela berg. A fost însă rău înțeles: Englezii că el vrea să se predea. I-au trimi deci să vină în tabăra engleză. El puns atunci prin focul artileriei.

Lupta dela Paardeberg a fost aproape a doua eliție a celor ce Mehuen pfișe pe malul fluviului Modder-River. Englezii două zile de-arëndul au fost expuși focului celui groaznic al Burilor.

Din Ladysmith vine telegrama, că după o pauză de 48 ore. Burii de pe dealul Brulvana au început eară o bombardare groaznică.

Editor: Aurel Popovici Barciannu. Red. respons.: Ioan Russu Șirliannu.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „Fagețana”, ca societate pe acțiuni în Faget, sunt prin aceasta invitați în v. §-lui 15 al statutelor societății la a

VIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în F a g e t, Joi la 15 Martie 1900 st. n., la 10 ore antemeridiane, în localul societății

OBIECTE:

1. Raportul direcțiunii despre activitatea institutului și despre rezultatul gestiunii anului VIII.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Decisiunea asupra compturilor anuale.
4. Decisiunea asupra împărțirii profitului curat, realizat în anul al VIII de gestiune.
5. Darea absolutorului membrilor în direcțiune și comitetul de supraveghiere.
6. Modificarea §§-lor 14. 16. 18, și 46. din statutele societății.
7. Eventuale propuneri făcute în sensul §-lui 26 din statutele societății
8. Exmiterea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală sau în persoană sau prin plenipotențiat, sunt invitați în virtutea §-lui 16 statutele societății a-și depune acțiunile D-lor cu o zi înainte la casa societății.

F a g e t, în 15 Februarie st. n. 1900.

Direcțiunea.

Active.

Contul Bilanțului.

Pasive.

		Coroane	fil.			Coroane	fil.
Cassa în număr		22.704	08	Fondurile sociale:			
Realitățile institutului		39.342	70	Capital de acțiuni			
Impr. pe cambii cu garanți		588.937	86	1000. acții à 200. Cor.	Cor.	200.000.—	
„ „ „ cu acop. hip.		135.015	48	Fondul de rezervă	„	100.000.—	
„ „ Hipotece		164.496	80	„ special de rezervă	„	6.804.24	
„ „ Obligațiuni cu cavenți		124.824	20	„ de garanță	„	6.000.—	
Credite de Co. Courent		64.103	84	„ realităților	„	1.262.90	
Mobiliar	Cor. 1990.50			„ de pensiune al funcționarilor	„	33.482.44	347.549 58
după amortizare 10%	Cor. 199.05	1.791	45	Depuneri spre fructificare			587.849 10
Acțiuni străine		20.420	—	Cambii reescomptate			205.620 98
Diverse conturi deb. și int. rest.		26.412	60	Int. anticipate pr. 1900.			7.355 28
				Dividende neridicate			140 —
				Diverse conturi creditore			2.475 74
				Profit curat			37.058 33
Coroane:		1.188.049	01	Coroane:			1.188.049 01

Eșite.

Contul Profitelor și Perderilor.

Vinite.

		Coroane	fil.			Coroane	fil.
Interese:				Profit transpus din 1898		1.200	—
pentru fond de rezervă	Cor. 4104.08			Interese:			
„ depuneri spre fructificare	„ 33889.03			dela impr. pe cambii cu garanți	Cor.	72.479.98	
„ cambii reescomptate	„ 19698.68	57.691	84	„ „ „ „ acop. hip	„	13.745.14	
Spese:				„ „ „ hipoteca	„	15.916,50	
a) salare și marce de presentă	„ 11733.98			„ „ „ obligațiuni cu cav.	„	14.966.52	
b) chirie porto, tipărituri și alte	„ 4697.12	16.431	10	„ „ „ credite de C. Courent	„	6.219.50	123.327 64
Contribuțiune directă	„ 7364.34			Profit de la realități		1.166	64
de 10% după int. dep. spre fruct. dare de drum, dare com. camera comercială și competența de timbru	„ 7565.28	11.929	62	„ „ acțiuni străine		615	66
Amortizare: din mobiliar		199	05				
Profit curat:		37.058	33				
Coroane:		126.309	54	Coroane:		126.	

Făget, la 31 Dechemvrie 1899.

Director executiv:
Sebastian Olariu m. p.

Pentru Contabilitate:
Toma F. Haneștu m. p.

Membrii în direcțiune:

George Popovici m. p.,

George Guira m. p.,

Dionesti Feneștu m. p.

Conturile prezente examinându-le, conform legilor și statutelor le-am aflat exacte și cărțile purtate în bună regulă

Făget, la 15. Februarie 1900.

418 1—1

Comitetul de supraveghiere:

Dimitrie Josof m. p.,

Adam Lesnican m. p.,

Alexandru Iclozan m. p.,

Vasalie Nicorescu m. p.,

Demetriu Carabaslu m. p.